Olli Mäenpää
15.6.2017

Perustuslakivaliokunnalle

Hallituksen esitys laeiksi maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi annetun hallituksen esityksen (HE 15/2017 vp) täydentämiseksi maakuntien rahoitusta koskevien ja eräiden muiden säännösten osalta (HE 57/2017 vp)

Hallituksen esitystä laadittaessa ehdotusta ei nähtävästi ole lainkaan arvioitu perustuslakiin liittyvien näkökohtien kannalta. Tosin täydentämisen kohteena olevan hallituksen esityksen (HE 15/2017 vp) säätämisjärjestysperustelut kattavat pitkälti myös täydentävän esityksen sääntelyn.

Valtion rahoitus maakunnille myönnettäisiin 1. lakiehdotuksen 1 §:n mukaan tämän lain nojalla. Rahoitustoimivaltaa määrittelevät säännösehdotukset on kuitenkin pääasiassa kirjoitettu passiivimuotoon, joten säännöksistä ei käy lainkaan ilmi, millä viranomaisella on toimivalta päättää säännösehdotuksessa määritellystä toimenpiteestä säädettäväksi ehdotetun lain nojalla.

Esimerkiksi 1. lakiehdotuksen 3 §:n mukaan maakunnille myönnetään valtion rahoitusta, mutta myöntävää viranomaista ei ole määritelty. Samoin valtion rahoituksen tarkistamista sääntelevä 1. lakiehdotuksen 6 § on kirjoitettu niin, että siitä tai muualtakaan laista ei käy ilmi, millä viranomaisella on toimivalta päättää rahoituksen tarkistamisesta. Varsin laaja toimivalta korottaa tai alentaa valtion rahoitusta (5 §) on muotoiltu niin ikään toimivaltaa käyttävän viranomaisen määrittelyn kannalta epämääräisesti. Valtion rahoituksen hallinnointia otsikkonsa mukaan yleisesti sääntelevässä 1. lakiehdotuksen 21 §:ssä ei myöskään määritellä hallinnoinnissa toimivaltaisia viranomaisia.

Toimivaltasäännösten puuttuminen on ongelmallista siltä kannalta, että julkisen vallan käyttö voi perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan perustua vain lakiin. Toimivaltasääntelyn puuttuminen ei myöskään mahdollista perustuslain 118 §:ssä säädetyn virkavastuun täsmällistä ja ennakoitavaa toteuttamista. Säädettävää lakia olisi tämän vuoksi välttämätöntä täsmentää toimivallan täsmällisesti ilmaisevilla säännöksillä.

Lainsäädännön selkeyden kannalta on ongelmallinen myös 2. lakiehdotuksen 47 §:n 1 momentin säännös, josta ei käy ilmi, mitä lakia on tarkoitettu sovellettavaksi.